

ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર ઓપન યુનિવર્સિટી
સત્રાંત પરીક્ષા જુલાઈ - 2016

અભ્યાસક્રમ	: સ્નાતક પદવી અભ્યાસક્રમ (B.A./B.Com.)	Numerical Code B.A.: 0001
પાઠ્યક્રમ	: વહીવટી સિદ્ધાંત (EPA-01)	Numerical Code B.com.: 0002
તારીખ	: 10/07/2016	નોંધણી નંબર: _____
સમય	: 03.00 to 06.00	Numerical Code: 0055
સૂચના	: દરેક પ્રશ્નના ઉત્તર આપવા ફરજિયાત છે.	કુલ ગુણ : 70

-
- પ્ર.1 જાહેર વહીવટનો અન્ય સમાજવિજ્ઞાનો સાથેનો સંબંધ સમજાવો. (12)
અથવા
તુલનાત્મક જાહેર વહીવટ વિશે નિબંધ લખો.
- પ્ર.2 એલ્ટન માયોનો માનવીય સંબંધોનો અભિગમ વર્ણવો. (12)
અથવા
અમલદારશાહીનો અર્થ સમજાવી, તેના પ્રકારોની ચર્ચા કરો.
- પ્ર.3 આદેશની એકતા એટલે શું? તેના તરફેણ-વિરુદ્ધની દલીલો કરો. (12)
અથવા
મુખ્ય વહીવટકર્તાના પ્રકારો અને કાર્યો તપાસો.
- પ્ર.4 નેતાગીરીના સિદ્ધાંતો અને ગુણોનું વિગતે વર્ણન કરો. (12)
અથવા
વહીવટી આયોજન અને તેના પ્રકારો તપાસો.
- પ્ર.5 ટૂંકનોંધ લખો. (કોઈપણ બે) (12)
1. વિકાસલક્ષી વહીવટના ઘટકો
2. વૈજ્ઞાનિક સંચાલનનો સિદ્ધાંત
3. કાર્લમાર્ક્સ મુજબ અમલદારશાહીના લક્ષણો
4. સંકલનની ટેકનિકો
5. સત્તાના પ્રાપ્તિ સ્થાનો અને તેની મર્યાદાઓ
- પ્ર.6 સાચો વિકલ્પ પસંદ કરો (10)
1. ભારતમાં મુખ્ય કારોબારીમાં કોનો સમાવેશ થાય છે.
(A) વડાપ્રધાન (B) ગૃહપ્રધાન (C) વિદેશ પ્રધાન
2. POSDCORB માં 'P' એટલે _____
(A) POWER (B) PASSION (C) PLANNING
3. કોણે કહ્યું કે, 'માનવ ઇતિહાસ-શોષક અને શોષિતની સંઘર્ષ ગાથા છે.
(A) એન્જલ (B) માર્ક્સ (C) વેબર

4. ભારતમાં બધી આવકો ક્યાં ફંડમાં જમા કરવામાં આવે છે.
(A) બજેટ ફંડ (B) કોન્સીલીડેટેડ ફંડ (C) રાહતફંડ
 5. ઉપલી કક્ષાનો નીચલી કક્ષા પર અંકુશ એટલે _____
(A) શ્રેણી- સ્તૂપ (B) નોકરશાહી (C) અમલદારી
 6. 'વર્તનલક્ષી વર્તન' એ જૂના જાહેર વહીવટ પરનો કોનો ટીકાત્મક નિબંધ છે.
(A) હર્બર્ટ સીમોન (B) ગુલિક (C) ઉવિક
 7. તુલનાત્મક વહીવટી અભ્યાસનું વિશ્લેષણ કેટલા સ્તરોએ કરી શકાય.
(A) ચાર (B) પાંચ (C) ત્રણ
 8. સંગઠનના પદ્ધતિસરના અભ્યાસની શરૂઆત કઈ સદી થી ગણી શકાય.
(A) ૧૭મી સદી (B) ૧૮મી સદી (C) ૨૦મી સદી
 9. રશિયાની ક્રાંતિમાં કોના વિચારોની અસર સ્પષ્ટ હતી.
(A) લેનિન (B) માર્ક્સ (C) માચો
 10. બ્રિટનનો વહીવટ વર્ગ એ ત્યાનો કયો વર્ગ છે.
(A) ગરીબ વર્ગ (B) શ્રમિક વર્ગ (C) અગ્રવાદી વર્ગ
-

ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર ઓપન યુનિવર્સિટી
સત્રાંત પરીક્ષા જુલાઈ- 2016

અભ્યાસક્રમ : સ્નાતક પદવી અભ્યાસક્રમ (B.A./B.Com.)

Numerical Code B.A.: 0001

Numerical Code B.com.: 0002

નોંધણી નંબર : _____

પાઠ્યક્રમ : ભારતીય વહીવટ (EPA-02)

Numerical Code: 0056

તારીખ : 11/07/2016

સમય : 03.00 to 06.00

સૂચના : (1) બધાજ પ્રશ્નોના જવાબ લખો.
(2) પ્રશ્નોની સામે ગુણ દર્શાવેલાં છે.

કુલ ગુણ : 70

-
- પ્રશ્ન:-1 ભારતીય સ્વાતંત્ર્ય આંદોલનનો વિકાસ દર્શાવો. (12)
અથવા
ભારતીય વડાપ્રધાનની રચના, સત્તા કાર્યો દર્શાવો.
- પ્રશ્ન:-2 પંચાયતી રાજ એટલે શું? તેનું ત્રિસ્તરીય માળખું વિગતે સમજાવો. (12)
અથવા
મોગલ વહીવટીતંત્રના મુખ્ય લક્ષણોની ચર્ચા કરો.
- પ્રશ્ન:-3 ભારતનો બંધારણીય વિકાસ આલેખો. (12)
અથવા
ઈ. સ. 1947 પછી ભારતીય વહીવટી તંત્રમાં આવેલું પરિવર્તન સમજાવો.
- પ્રશ્ન:-4 સચિવાલયનો અર્થ સમજાવી, તેની રચના કાર્યો સમજાવો. (12)
અથવા
સામાજિક-સાંસ્કૃતિક માળખાની વહિવટીતંત્ર પર અસરો વિગતે વર્ણવો.
- પ્રશ્ન:-5 રાજ્ય વહીવટની બંધારણીય રૂપરેખા સમજાવી સંગઠનના કાર્યો જણાવો. (12)
અથવા
કેન્દ્ર-રાજ્યના વહિવટી સંબંધોની વિસ્તૃત માહિતી આપો.
- પ્રશ્ન:-6 ટૂંકનોંધ લખો. (ગમે તે બે) (10)
1. યુ. પી. એસ. સી.
2. જિલ્લા કલેક્ટર
3. પંચાયતી રાજ
4. વહિવટીતંત્ર પર ન્યાયિક અંકુશો
-

ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર ઓપન યુનિવર્સિટી
સત્રાંત પરીક્ષા જુલાઈ - 2016

અભ્યાસક્રમ	: સ્નાતક પદવી અભ્યાસક્રમ (B.A./B.Com.)	Numerical Code B.A.: 0001 Numerical Code B.com.: 0002 નોંધણી નંબર: _____
પાઠ્યક્રમ	: વિકાસ વહીવટ (EPA-03)	Numerical Code: 0057
તારીખ	: 12/07/2016	
સમય	: 11.00 to 02.00	
સૂચના	: દરેક પ્રશ્નના ઉત્તર આપવા ફરજિયાત છે.	કુલ ગુણ : 70

- પ્ર.1 પ્રણાલિકાગત વહીવટ અને વિકાસ વહીવટ પર વિગતવાર નિબંધ લખો. (12)
અથવા
સ્વતંત્ર ભારતમાં સામુદાયિક વિકાસ કાર્યક્રમોની વિગત આપી પંચાયતી રાજ પદ્ધતિના તબક્કાઓ વર્ણવો.
- પ્ર.2 મિશ્ર અર્થતંત્રનો અર્થ આપી ભારતમાં મિશ્ર અર્થતંત્રના વિવિધ સાધનો વર્ણવો. (12)
અથવા
આયોજનનો અર્થ આપી તેની જરૂરિયાતો જણાવો તેમજ ભારતમાં આયોજનની પ્રક્રિયા પર ચર્ચા કરો.
- પ્ર.3 રાજ્ય આયોજન બોર્ડની રચના સમજાવી રાજ્ય આયોજન પ્રક્રિયા પર નિબંધ લખો. (12)
અથવા
ભારતમાં ગ્રામ્યસ્તરે આયોજનની થઈ રહેલી પડતી વિશે તમારા વિચારો જણાવો.
- પ્ર.4 ભારતીય અમલદારશાહીનો પરિચય આપી તેની સામાજિક પૂર્વભૂમિકા ઉપર ચર્ચા કરો. (12)
અથવા
ભારતમાં પંચાયતી રાજ અને તેની ઉપસતી ભાતો પર તમારા વિચારો સ્પષ્ટ કરો.
- પ્ર.5 ટૂંકનોંધ લખો. (ગમે તે બે) (12)
1. ભારતમાં અમલદારશાહી
2. પંચાયતી રાજની સમસ્યાઓ
3. ખાતાકીય એકમો
4. ભારતમાં જાહેર ક્ષેત્રની ઉત્ક્રાંતિ
5. જિલ્લા વિકાસ પરિષદ
- પ્ર.6 સાચો વિકલ્પ પસંદ કરો. (10)
1. પંચાયતી રાજમાં ત્રિ-સ્તરીય માળખાની ભલામણ કોણે કરી હતી.
(A) બી.આર મહેતા સમિતિ (B) અશોક મહેતા સમિતિ
(C) તારકુડે સમિતિ (D) લક્ષ્મીમલ સિંઘવી સમિતિ
2. નીચેનામાંથી કયા ગાળામાં ભારતમાં પંચાયતી રાજ પ્રગતિ કરેલી જોવા મળે છે.
(A) 1959 થી 1964 (B) 1965 થી 1969 (C) 1969 થી 1973 (D) 1999 થી 2009

3. ભારતમાં સૌ પ્રથમ વેચાણ મંડળીની સ્થાપના ક્યાં કરવામાં આવી હતી.
(A) નાગોર (B) હુબલી (C) દિલ્હી (D) મુંબઈ
 4. અંત્યોદય યોજનાનો પ્રારંભ સૌ પ્રથમ કયા રાજ્યમાં કરવામાં આવ્યો હતો.
(A) રાજસ્થાન (B) દિલ્હી (C) ગોવા (D) ગુજરાત
 5. ભારતીય આયોજન પંચની રચના કઈ સાલમાં થઈ હતી.
(A) 1950 (B) 1951 (C) 1952 (D) 1980
 6. આયોજનમાં મદદ કરનારુ અન્ય મહત્વનું વ્યવસ્થા તંત્ર છે.
(A) રાષ્ટ્રીય વિકાસ પરિષદ (B) ગૃહ ખાતુ (C) વિદેશ ખાતુ (D) સંરક્ષણ ખાતુ
 7. કયા સમયગાળામાં ભારતમાં બીજી પંચવર્ષીય યોજના અમલી બની હતી.
(A) 1951 થી 1956 (B) 1956 થી 1961 (C) 1961 થી 1966 (D) 1966 થી 1971
 8. કોને જાહેર વહીવટના પિતા માનવામાં આવે છે.
(A) ઉર્લિક (B) વિલ્સન (C) ગુલિક (D) એલ.ડી. વ્હાઈટ
 9. આશ્રિત અમલદાર શાહીને બીજા કયા નામે પણ ઓળખવામાં આવે છે.
(A) સ્પોઈલ સિસ્ટીમ (B) મેરિટ સિસ્ટીમ (C) કાસ્ટ સિસ્ટીમ (D) ગાર્ડીયન સિસ્ટીમ
 10. ભારતમાં પંચાયતી રાજનો સ્થગિતતાનો તબક્કો ક્યારનો ગણાય છે.
(A) 1965 થી 1969 (B) 1959 થી 1964 (C) 1999 થી 2004 (D) 1979 થી 1983
-

ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર ઓપન યુનિવર્સિટી
સત્રાંત પરીક્ષા જુલાઈ- 2016

અભ્યાસક્રમ : સ્નાતક પદવી અભ્યાસક્રમ (B.A./B.Com.)

Numerical Code B.A.: 0001

Numerical Code B.com.: 0002

નોંધણી નંબર : _____

Numerical Code: 0058

પાઠ્યક્રમ : કાર્મિક વહીવટ (EPA-04)

તારીખ : 13/07/2016

સમય : 11.00 to 02.00

સૂચના : (1) બધાજ પ્રશ્નોના જવાબ લખો.
(2) પ્રશ્નોના સામે ગુણ દર્શાવેલા છે.

કુલ ગુણ : 70

-
- પ્રશ્ન:-1 ભારતમાં જાહેર કાર્મિક વહીવટની લાક્ષણિકતાઓ ચર્ચો. (12)
અથવા
કાર્મિક વહીવટની વિભાવના અને કાર્યક્ષેત્ર સમજાવો.
- પ્રશ્ન:-2 નોકરશાહીના વિવિધ પ્રકારો જણાવો. (12)
અથવા
સીધી ભરતી એટલે શું? તેના ગુણ-દોષ સમજાવો.
- પ્રશ્ન:-3 સ્વતંત્ર ભારતમાં સિવિલ સેવાનો વિકાસ આલેખો. (12)
અથવા
કાર્મિક તાલીમ, વહીવટી સુધારાઓ, જાહેર ફરીયાદો, નિવૃત્ત વેતન અને નિવૃત્ત કર્મચારીઓના કલ્યાણ અંગેના મંત્રાલયનું માળખું, ભૂમિકા અને કાર્યો જણાવો.
- પ્રશ્ન:-4 જાહેર સેવા પંચનો ઉદ્ભવ, વિકાસ અને કાર્યો સમજાવો. (12)
અથવા
ભારતમાં જાહેર સેવકોને મળેલા મૂળભૂત અધિકારો અને તેના પરની સરકારી મર્યાદાઓ સ્પષ્ટ કરો.
- પ્રશ્ન:-5 વહીવટી ન્યાયપંચોની રચના સમજાવી, તેના લાભ-ગેરલાભ દર્શાવો. (12)
અથવા
ભારતમાં સ્વાતંત્ર્ય પૂર્વેની અને વર્તમાન સનદી સેવાઓનું વર્ગીકરણ સમજાવો.
- પ્રશ્ન:-6 ટૂંકનોંધ લખો. (ગમે તે બે) (10)
1. વેતન નિર્ધારણના સિદ્ધાંતો
2. કાર્યોત્સાહ
3. વહીવટી સુધારણા પંચની ભલામણો
4. સનદી સેવામાં વહીવટી નીતિમતા અને ઈમાનદારી

ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર ઓપન યુનિવર્સિટી
સત્રાંત પરીક્ષા જુલાઈ- 2016

અભ્યાસક્રમ : સ્નાતક પદવી અભ્યાસક્રમ (B.A./B.Com.)

Numerical Code B.A.: 0001

Numerical Code B.com.: 0002

નોંધણી નંબર : _____

પાઠ્યક્રમ : નાણાંકીય વહીવટ (EPA-05)

Numerical Code: 0059

તારીખ : 10/07/2016

સમય : 11.00 to 02.00

સૂચના : (1) બધાજ પ્રશ્નોના જવાબ લખો.
(2) પ્રશ્નોના સામે ગુણ દર્શાવેલા છે.

કુલ ગુણ : 70

પ્રશ્ન:-1 ખાદ્ય પૂરક નાણાં એટલે શું? તેના લાભો તથા મર્યાદાઓ ઉપર નોંધ લખો. (12)

અથવા

નાણાંકીય વહીવટ એટલે શું? તેનાં સ્વરૂપની ચર્ચા કરો.

પ્રશ્ન:-2 સી.એ.જીની હિસાબ અને ઓડિટને લગતી ફરજો વર્ણવો. (12)

અથવા

લ્યુથર ગુલિકના પોસ્ટકોર્બને (POSD CORB) ને સમજાવો.

પ્રશ્ન:-3 નાણાંકીય વહીવટના સિદ્ધાંતો સમજાવો. (12)

અથવા

સરકારી અંદાજપત્રના મૂળભૂત લક્ષણો દર્શાવો.

પ્રશ્ન:-4 જાહેર દેવું, આર્થિક વિકાસ અને કુગાવા વચ્ચેના સંબંધોની ચર્ચા કરો. (12)

અથવા

સરકારી આવકનાં સાધનો—કરવેરા અને કરેતર (Sources of Revenue – Tax and non tax) સમજાવો.

પ્રશ્ન:-5 ઓડિટના પ્રકારો અને મહત્વ સમજાવો. (12)

અથવા

ધારાકીય અંકુશની વિભાવના તથા ધારાકીય અંકુશ અંગેની બંધારણીય જોગવાઈઓનું વર્ણન કરો.

પ્રશ્ન:-6 ટૂંકનોંધ લખો. (ગમે તે બે) (10)

1. આયોજન પંચ
2. ભારતમાં નાણાંકીય વર્ષ
3. ગ્રામીણ શાસન અને આવકના સ્ત્રોતો
4. અંદાજપત્રીય પ્રક્રિયા

ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર ઓપન યુનિવર્સિટી
સત્રાંત પરીક્ષા જુલાઈ- 2016

અભ્યાસક્રમ	: સ્નાતક પદવી અભ્યાસક્રમ (B.A./B.Com.)	Numerical Code B.A.: 0001 Numerical Code B.com.: 0002 નોંધણી નંબર : _____
પાઠ્યક્રમ	: જાહેર નીતિ (EPA-06)	Numerical Code: 0060
તારીખ	: 11/07/2016	
સમય	: 11.00 to 02.00	
સૂચના	: (1) બધાજ પ્રશ્નોના જવાબ લખો. (2) પ્રશ્નોના સામે ગુણ દર્શાવેલા છે.	કુલ ગુણ : 70
<hr/>		
પ્રશ્ન:-1	જાહેરનીતિના ઘડતરની પ્રક્રિયાના વિવિધ તબક્કાઓ સમજાવો. અથવા ગરીબીના અર્થની ચર્ચા કરી, તેનાં કારણોને સંક્ષેપમાં દર્શાવો.	(12)
પ્રશ્ન:-2	ગ્રામીણ રોજગારી કાર્યક્રમના મુખ્ય ઉદ્દેશો જણાવો. અથવા ભારતમાં ન્યાય વ્યવસ્થાના સ્વરૂપની ચર્ચા કરો.	(12)
પ્રશ્ન:-3	રાજકારણ અને જાહેર નીતિ વચ્ચેનો સંબંધ સમજાવો. અથવા નિયોજિત પરિવર્તનની પ્રક્રિયામાં તેમજ જાહેર નીતિઓને પ્રભાવિત કરવામાં જનસંચારના માધ્યમોની ભૂમિકાની ચર્ચા કરો.	(12)
પ્રશ્ન:-4	જાહેરનીતિ વિશ્લેષણની ધારણાઓ અને અભિગમો સવિસ્તૃત સમજાવો. અથવા રાજકીય કારોબારીનો અર્થ અને જાહેરનીતિ ઘડતરમાં રાજકીય કારોબારીની ભૂમિકા તપાસો.	(12)
પ્રશ્ન:-5	નીતિનો અર્થ, મહત્વ અને તેનાં મુખ્ય પરિણામો સમજાવો. અથવા ઔદ્યોગિક નીતિ અને ઔદ્યોગિક વિકાસની વ્યૂહરચનાના ખ્યાલ તથા ઔદ્યોગિક નીતિને પ્રભાવિત કરતાં પરિબળો સમજાવો.	(12)
પ્રશ્ન:-6	ટૂંકનોંધ લખો. (ગમે તે બે) 1. વટહુકમ 2. કિસાન આંદોલન પર ટૂંકનોંધ લખો 3. અમલદારશાહીનું બદલાતું સ્વરૂપ 4. અદાલતી સમીક્ષા	(10)